

Wnioski z analizy sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa pomorskiego w obszarach oddziaływania EFS (2015-2017)

Patrycja Szczygieł
Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego

XIV posiedzenie Komitetu Monitorującego RPO WP

Sopot, 19 czerwca 2019 r.

Demografia (2015-2017)

Dodatni przyrost naturalny i saldo migracji

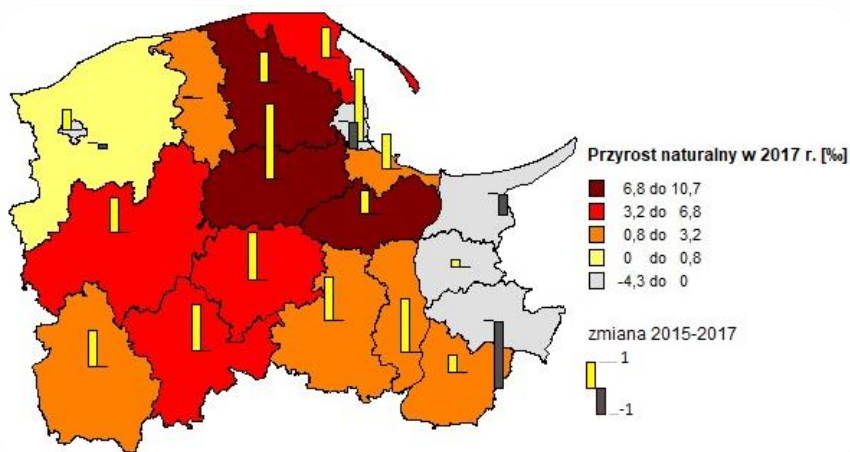
- ✓ przyrost naturalny (2,5‰ - 1. miejsce w Polsce)
- ✓ saldo migracji (15 osób na 10 tys. mieszkańców - 2. miejsce w kraju)
- ✓ jeden z najwyższych w Polsce rzeczywisty przyrost liczby ludności

Postępuje proces starzenia się społeczeństwa

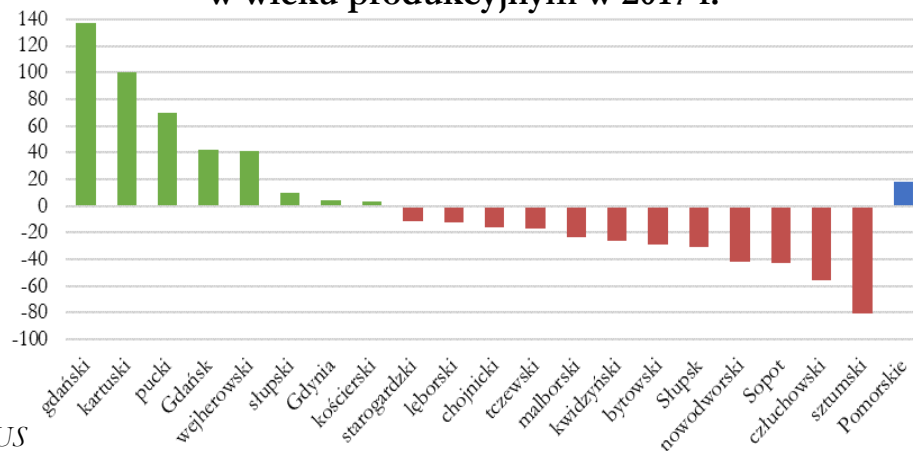
- ✓ prognozowany spadek liczby ludności (o 2,5% do 2050 r.), w tym w wieku produkcyjnym (o 19,6%)
- ✓ rośnie wskaźnik obciążenia demograficznego (z 28,1 do 30,6)

Coraz większą grupę mieszkańców stanowią imigranci

- ✓ w 2017 r. ponad 12 tys. cudzoziemców posiadało dokumenty uprawniające do pobytu w Polsce wydane przez Wojewodę Pomorskiego (o 45% więcej niż w 2015 r.)

Współczynnik salda migracji osób w wieku produkcyjnym w 2017 r.

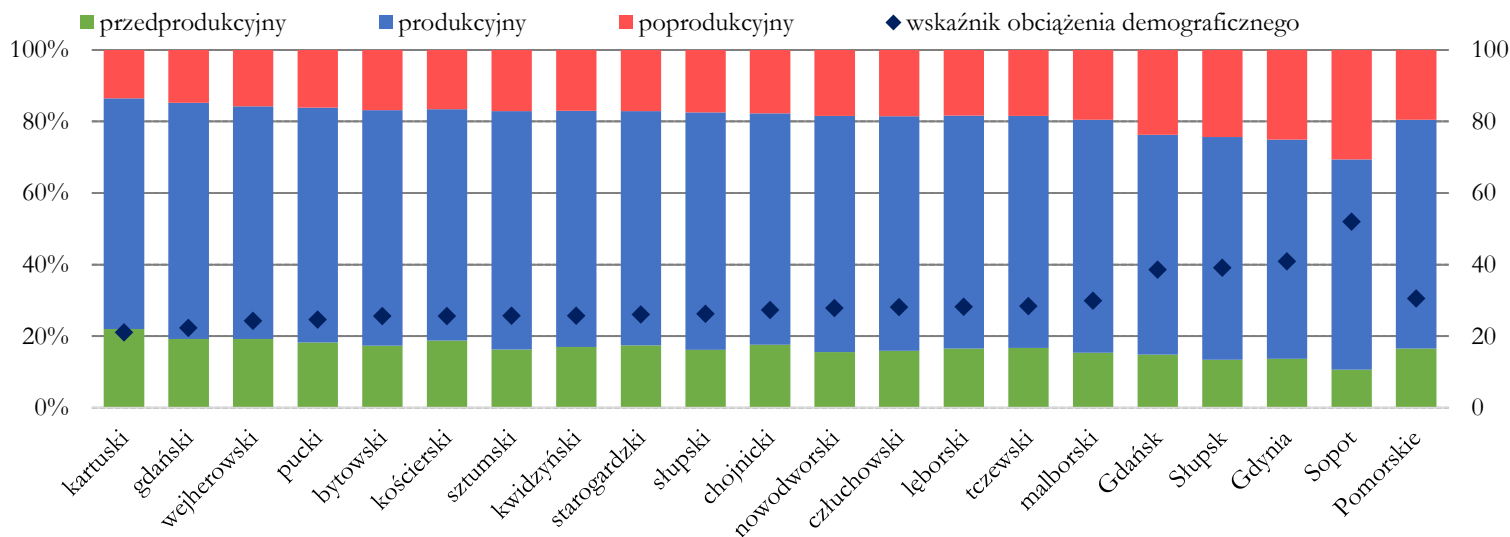

Demografia – rekomendacje

- **Rozwój** tzw. **srebrnej gospodarki** w zakresie usług społecznych
- **Wsparcie** działań wspomagających proces **adaptacji imigrantów** zagranicznych na rynku pracy

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rynek pracy (2015-2017)

Istotna poprawa sytuacji na rynku pracy

- ✓ **spada bezrobocie** (49,7 tys. bezrobotnych, tj. 28 tys. mniej; **stopa bezrobocia - 5,4%**, Polska – 6,6%)
- ✓ **rośnie zatrudnienie** (72,7% – **wskaźnik zatrudnienia** w grupie osób 20-64 lata w 2017 r. **po raz pierwszy przekroczył średnią UE – 72,1%**)
- ✓ **wysoki poziom przedsiębiorczości** (podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności – 4. miejsce w kraju)
- ✓ dynamiczny **wzrost popytu na pracę** i **zwiększenie luki zatrudnieniowej** (wzrost liczby wolnych miejsc pracy o 38,1% – dynamika wyższa od krajowej o 6 p.p.)

Znaczny potencjał zasobów pracy do zagospodarowania poza rynkiem pracy

- ✓ **osoby bierne zawodowo** (754 tys. osób – spadek o 4,2%, z czego **62,7%** to **kobiety**)
- ✓ grupa tzw. **NEET** (**13,8%** osób w grupie wiekowej 15-29 lat poza sferą zatrudnienia i edukacji)

Szczególnego wsparcia wymagają osoby pozostające bez pracy, zwłaszcza w grupach defaworyzowanych

- ✓ **kobiety** (**62,3%** ogółu bezrobotnych, wzrost o 4,9 p.p.)
- ✓ **osoby z niepełnosprawnością** (prawie **4 tys. osób – 8%** ogółu bezrobotnych, Polska – 6,2%)
- ✓ **długotrwale bezrobotni** (**45,6%** ogółu bezrobotnych)
- ✓ **osoby powyżej 50. roku życia** (**26,2%** ogółu bezrobotnych)

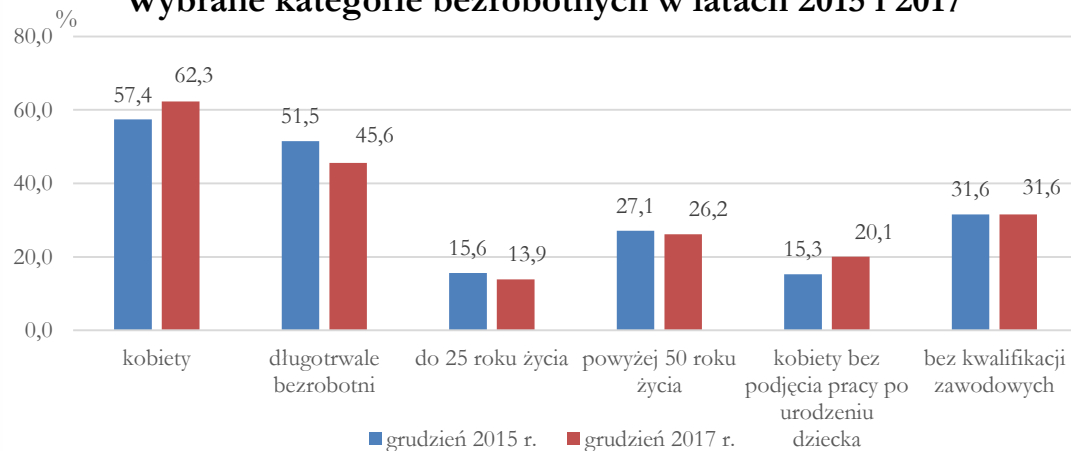

Rynek pracy – rekomendacje

- Lepsze dostosowanie do zmieniającego się rynku pracy poprzez: **podnoszenie kwalifikacji zawodowych/kompetencji osób dorosłych** (w szczególności pracujących), w tym w ramach kształcenia ustawicznego; **wsparcie przedsiębiorczości** oraz **wspomaganie adaptacji zawodowej cudzoziemców**
- **Aktywizacja osób pozostających bez pracy** (bezrobotnych oraz biernych zawodowo), w tym w szczególności kobiet
- **Kontynuacja wsparcia grup defaworyzowanych** na rynku pracy

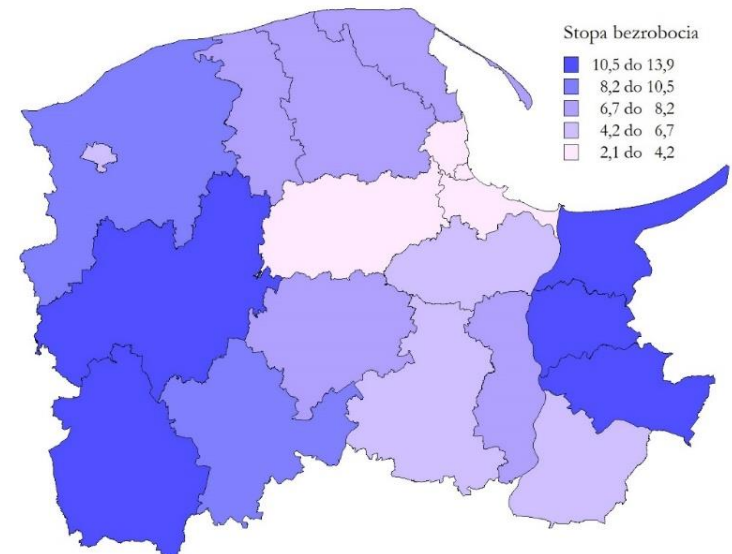
Stopa bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego w 2017 r. [%].

Wybrane kategorie bezrobotnych w latach 2015 i 2017

Udział % w ogólnej liczbie bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Integracja społeczna (2015-2017)

Rosną dochody mieszkańców i PKB *per capita*

- ✓ **PKB *per capita* – 46,8 tys. zł** (5. miejsce w kraju), **najwyższa w Polsce dynamika zmian** w 2016 r. (104,2 przy średniej krajowej 103,4)
- ✓ **spadek liczby osób żyjących poniżej granicy ubóstwa skrajnego** (o 5,6 p.p. – **druga najwyższa w Polsce dynamika zmian**) **do 3%** (4. miejsce w kraju), głównie z powodu dobrej sytuacji na rynku pracy
- ✓ głównymi powodami udzielania pomocy społecznej pozostaje ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność i narkomania

Spada liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

- ✓ **88 tys. osób** (spadek o ok. 1/5, tj. o 22 tys. osób); duże dysproporcje między powiatami
- ✓ **wysoki odsetek długotrwale korzystających z pomocy społecznej** (m.in. z powodu bierności zawodowej) – **56,4%**

Rośnie udział rodzinnych placówek opieki zastępczej w placówkach ogółem, ale maleje ich liczba

- ✓ **2,3 tys. rodzin zastępczych** (o 381 mniej), liczba przebywających w nich **dzieci** – prawie **4 tys. osób** (o 10% mniej)
- ✓ **tendencje te dotyczą również opieki zastępczej instytucjonalnej** – **80 placówek** opiekuńczo-wychowawczych (o 4 mniej) i **1 tys.** przebywających w nich **dzieci** (o ponad 11% mniej)

Pomoc udzielana wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą jest niewystarczająca

- ✓ **niski odsetek osób pobierających świadczenia z powodu usamodzielnienia i zagospodarowania** (odpowiednio **23%** i niecałe **18%** wychowanków opuszczających pieczę zastępczą)

Integracja społeczna (2015-2017)

Maleje liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci

- ✓ **204 placówki** (zamknięto ok. 15%), spada liczba dzieci korzystających z ich oferty (ponad 7,7 tys. dzieci - o ok. 25% mniej)
- ✓ **dysproporcje przestrzenne** – koncentracja głównie w Trójmieście i otoczeniu (placówki nie funkcjonują w prawie połowie gmin)

Rośnie wsparcie środowiskowe osób z niepełnosprawnościami i seniorów oraz liczba świadczonych usług opiekuńczych

- ✓ **wzrost liczby miejsc w placówkach** (2,6 tys. – o 44,4% więcej) **oraz korzystających z nich osób** (2,9 tys. – o 9,2% więcej), zwłaszcza w środowiskowych domach samopomocy (o 61,5% miejsc więcej)
- ✓ **wzrost liczby usług opiekuńczych** świadczonych przez instytucje pomocy społecznej (6,8 tys. osób – przyrost o 13%)
- ✓ ze względu na proces starzenia społeczeństwa **zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze będzie w szybkim tempie rosło**

Sytuacja w domach pomocy społecznej wykazuje stagnację

- ✓ **47 placówek** (o 1 więcej), **liczba mieszkańców pozostaje na poziomie 6,8 tys. osób**

Spadła liczba mieszkań chronionych

- ✓ **34 placówki** (spadek o 29%), co wywołało **ponad 20% spadek liczby korzystających z nich osób**

Dostępność do stacjonarnej opieki długoterminowej jest niewystarczająca

- ✓ **liczba placówek rośnie wolno**, jednocześnie zanotowano **spadek liczby przebywających w nich osób** (w ZOL o 3,9%, w ZPO o ok. 25%)

Przybywa CIS i KIS

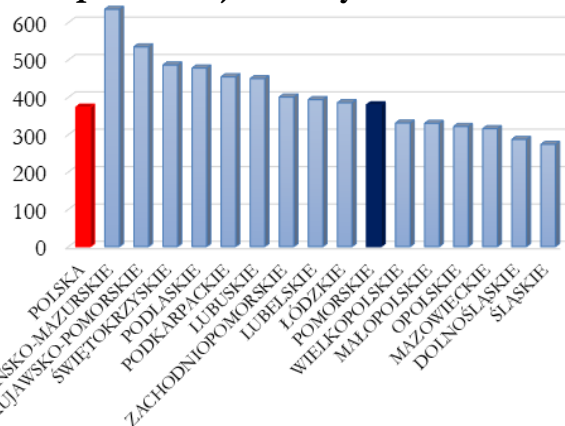
- ✓ **CIS – 21** (o 6 więcej), **KIS – 12** (o 2 więcej); **liczba uczestników zajęć wzrosła ponad dwukrotnie**

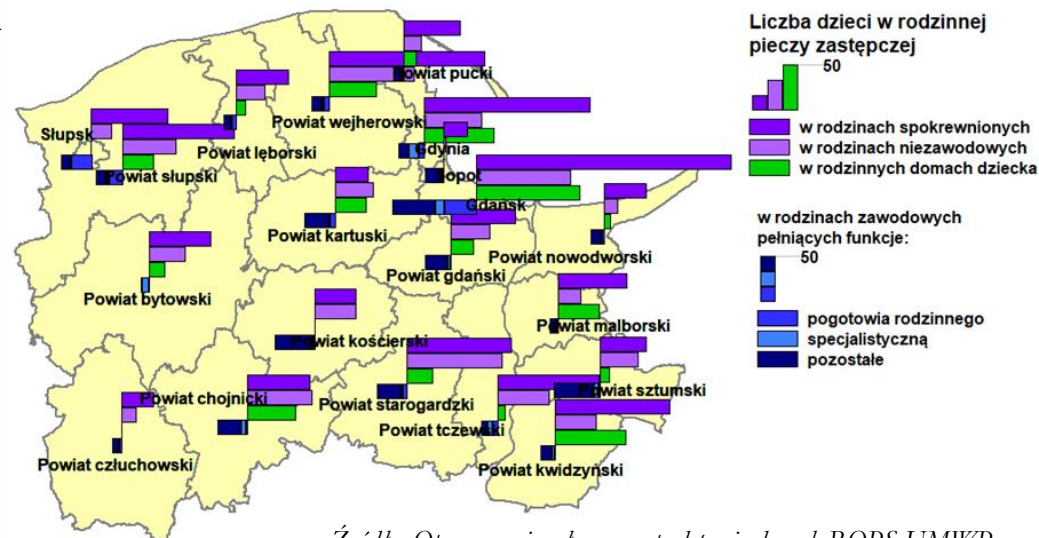
Integracja społeczna – rekomendacje

- **Wsparcie osób najbardziej oddalonych od rynku pracy:** długotrwale bezrobotnych, osób bezdomnych, osób uzależnionych
- **Rozwój spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych** skierowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i całych rodzin
- **Rozwój i promocja rodzinnej pieczy zastępczej** oraz **wspomaganie procesu usamodzielniania wychowanków** pieczy zastępczej, w szczególności w zakresie rozwoju usług towarzyszących procesowi usamodzielniania
- **Doskonalenie systemu wsparcia oraz** procesu **koordynacji ekonomii społecznej** na poziomie regionalnym

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ROPS UMWP

Edukacja i wykształcenie (2015-2017)

Rośnie liczba dzieci do lat 3 oraz liczba miejsc opieki

- ✓ **liczba miejsc opieki – 5,9 tys.** (wzrost o 18,6%), pozytywne trendy dotyczą zarówno miast, jak i obszarów wiejskich
- ✓ **wskaźnik użłobkowania nadal niższy niż przeciętny w Polsce** (liczba dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 – 70, Polska – 86)

Przybywa placówek wychowania przedszkolnego i miejsc, którymi dysponują

- ✓ **1,4 tys. placówek wychowania przedszkolnego** (o 49 więcej)
- ✓ **liczba miejsc opieki – 72,5 tys.** (wzrost o 14,6%)
- ✓ **odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych edukacją przedszkolną nadal jednym z najniższych w Polsce** (80,5% – 13. miejsce), a **dostęp do edukacji przedszkolnej znacznie zróżnicowany przestrzennie**

Rośnie liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- ✓ **11,2 tys. uczniów** ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wynikającymi z różnych trudności i deficytów (o 7,1% więcej)

Wzrost zainteresowania kształceniem w technikach oraz liczby absolwentów przystępujących do egzaminów potwierdzających kwalifikacje

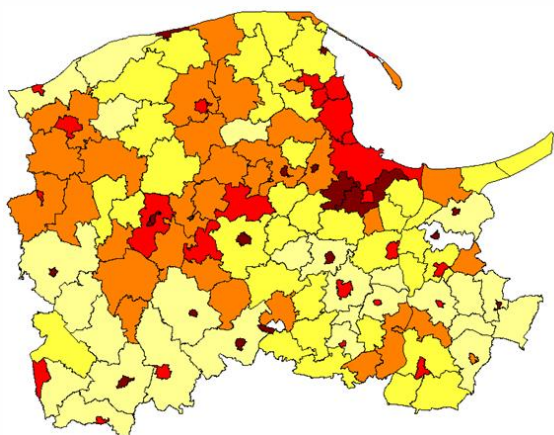
- ✓ **uczniowie klas I szkół ponadgimnazjalnych: technika 39%** (wzrost o 1,5 p.p.), **szkoły zawodowe/branżowe – 18%** (spadek o 2,2 p.p.)
- ✓ **absolwenci szkół zawodowych przystępujący do egzaminów – 10,4 tys. osób** (wzrost o 33%)

Spada udział mieszkańców w procesie kształcenia ustawicznego

- ✓ **5,3% mieszkańców** (w wieku 25-64 lata) **uczestniczy w kształceniu lub szkoleniu** (Polska – 4%, UE – 10,9%)

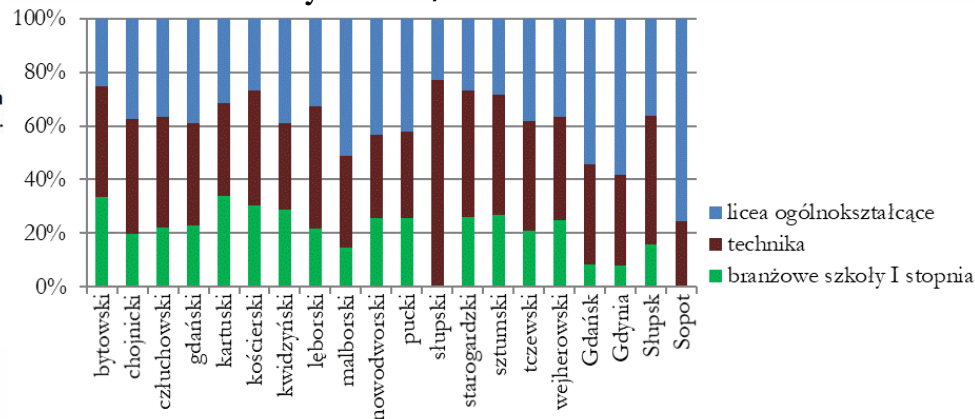

- **Wsparcie osób powracających na rynek pracy po urlopie macierzyńskim i wychowawczym** w dostępie do usług opiekuńczo-wychowawczych
- Dalsze **upowszechnienie edukacji przedszkolnej**
- Kontynuacja **wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych**
- Kontynuacja działań na rzecz **kształtowania sieci szkół zawodowych i zwiększenia atrakcyjności tych szkół**
- **Podnoszenie kwalifikacji zawodowych/kompetencji osób dorosłych** (w szczególności pracujących), w tym w ramach kształcenia ustawicznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Uczniowie klas I szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2017/2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US w Gdańsku

Zidentyfikowane wyzwania

Demografia

- Starzenie się społeczeństwa
- Imigracje

Rynek pracy

- Aktywizacja **biernych zawodowo**
- Zatrudnienie osób z **grup defaworyzowanych**
- Integracja **cudzoziemców** na pomorskim rynku pracy

Integracja społeczna

- Rozwój **usług społecznych**
- Wsparcie **rodzinnej pieczy zastępczej**
- Rozwój **sieci OWES** i doskonalenie **systemu ekonomii społecznej**

Edukacja i wykształcenie

- Zapewnienie **opieki nad dziećmi do lat 3**
- Upowszechnienie **edukacji przedszkolnej**
- Pobudzenie zainteresowania **kształceniem zawodowym i ustawicznym**
- Koordynacja **oferty edukacyjnej** z potrzebami **rynku pracy**

**Rzeczpospolita
Polska**

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO**

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Dziękuję za uwagę